

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XXXI. De remissione mercedis conductori facienda. Et quando ad hunc effectum contractus venditionis, vel locationis sit censendus. Quale damnum sit probandum per eum qui agit ad remissionem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

64 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

hypothecæ pro tanta summa, quæ excedit illius valore. Itaut census non possit dici bene cautus: idcirco remanet obligatus ad damna, & interesse, per textum in l. si tibi mandavero 22. §. sicut, ff. mandati, l. ad comparandas, C. eod. tit. Paris. conf. 91. num. 10. lib. 1. Surd. decis. 304. n. 4. Rota Januensis. decis. 9. n. 5. Pro quibus stante hypotheca inducta ex illius obligatione, competit Salvianum contra eandem domum tanquam de bonis hereditariis ipsius emptoris, saltem pro adimplemento in instrumento venditionis contento circa investimentum tutum.

Et ita utraque parte, &c.

CAPVT XXXI.

De remissione mercedis conductori facienda. Quando ad hunc effectum contractus locationis, vel venditionis sit censendus? Quale damnum sit probandum per eum, qui agit ad remissionem mercedis. Pactum de facienda remissione mercedis, quid operetur ultra jus commune. Exceptio remissionis mercedis, utrum retardet executionem obligationis Cameralis, vel possessionem Domini in recipienda mercede locationis. De casum fortuitorum renunciatione, & de iniustitia pacti, quo Conductor obligatur ad mercedis solutionem, etiam in casum non fructuionis rerum locatarum: & alia multa circa hanc materiam notatu digna.

S V M M A R I V M.

- 1 In contractu venditionis non est locus remissioni mercedis, sed rescissioni ex capite lesionis.
- 2 In dubio contractus locationis censendus est, quem partes ita nominarunt.
- 3 In dubio interpretatio capienda est contra debitorem, qui apertius legem dicere potuit.
- 4 Si contractus sit locationis in effectu, non est attendenda denominatio partium illum venditionis contractum nominantium; & e contra.
- 5 Pretii distributio per tempora arguit esse contractum locationis.
- 6 Intellige ut procedat, quando distributio est uniformis, secus si difformis.
- 7 Non potest conductor agere ad mercedis remissionem, nisi damnum sit intolerabile.
- 8 Quod discatur damnum intolerabile in materia locationis.
- 9 Refellitur cautela aliquorum volentium colonum liberari, offerendo locatori omnes fructus.
- 10 Dilla cautela non est etiam admittenda; quamvis locatio pro uno anno dumtaxat facta fuerit.
- 11 Pactum de facienda remissionem mercedis, debet aliquid operari ultra jus commune.
- 12 Limita nisi huic pacto adjecta esset clausula, pro ut de iure, aut quid simile.
- 13 Verba pacti hoc casu sunt attendenda.

- 14 Stante pacto remissionis, illi locus est etiam pro modo damno.
- 15 Neque hoc casu sit compensatio anni utilis cum damno.
- 16 Item stante illo pacto, non imputatur conductori quod praverit sterilitatem ex natura rei, vel qualitate temporis futuram.
- 17 Si fuerit conventum, fieri remissionem pro quocumque damno notabili, quomodo intelligatur.
- 18 Exceptio remissionis mercedis non fundata in pacto contractus, non retardat executionem obligationis Cameralis.
- 19 Fallit, si lesio incontinenti probetur, & esset notoria.
- 20 Sed Avenione, circa hoc videtur obflare dispositio statuti.
- 21 Nulla tali existente conventionem, Locator lite pendente manutenendus est in quasi possessione exigendi.
- 22 Etiam talis manutentio conceditur pendente causa appellationis.
- 23 Exceptio remissionis mercedis, si oriatur ex pacto apposto in eodem contractu locationis, retardatur executio & solutio.
- 24 Remissio cessante pacto non potest peti in ultimo anno locationis.
- 25 Renuntiatio casum fortuitorum in instrumento locationis fieri potest.
- 26 Renunciari potest casibus fortuitis, etiam raro contingentibus.
- 27 Pactum de solvendo mercedem, non obstante non fructuione, est nullum, & contra substantiam locationis.
- 28 Locator tenetur procurare conductori fructuionem, & omnia impedimenta remove.
- 29 Civitas potest impositionem seu gabellam facere in ingressu portarum, pro solutione suorum debitorum.
- 30 Prohibitio commercii infert non fructuionem gabellarum.
- 31 Gabellarum usus amittitur, si plures persona moriantur.
- 32 Non potest dari cautela, ut renunciatur lesioni contingenti in substantia rei locata.
- 33 Omnis actio qua competit respectu rei, tollitur re perempta.
- 34 Quando damnum conductoris est notorium, cessat privilegium Cameralis obligationis.
- 35 Lesionis cuiuscumque intolerabilis renunciatio non valet, si sit nimis ampla.
- 36 Pactum est iniustum de solvendo mercedem, non obstante non fructuione proveniente ex facto locatoris; siue factum illud fuerit iustum, fide iniustum.
- 37 Virum locator teneatur ad totale interesse erga conductorem facto locatoris impeditum.
- 38 Conductor facto locatoris impeditus, adversus ipsum agere potest pro quocumque damno, etiam non intolerabili.
- 39 Iudex dicitur spoliare locatorem eum condemnando ad solvendam mercedem, si re conducta frui non potuit.
- 40 Que sit differentia inter sterilitatem, & non fructuionem, quoad remissionem mercedis.
- 41 Conductor solvens post non fructuionem, habet actionem ex conducto.
- 42 Imò & indebiti conditionem.
- 43 Datur hoc casu repetitio, licet damnum potuerit praveri.

- 44 Si conductori data fuerit lista, tenetur locator, si ipse non fruatur rebus descriptis in ea.
- 45 Locans rem alienam, etiam ignoranter, tenetur ad totale interesse.
- 46 Datur actio doli contra locatorem, si in lista descriptis res indebitas.
- 47 Locator tenetur conductorem de omnibus impedimentis monere.
- 48 Olivetis locatis demortuis, deficit substantia locationis.
- 49 Contractus locationis intelligi debet rebus sic stantibus.

Circa materiam remissionis mercedis plurimæ sæpius oriuntur difficultates, quarum resolutio sequentibus conclusionibus continetur.

- 1 Prima igitur conclusio est, attendendam in primis esse naturam contractus, utrum videlicet sit venditionis, an verò locationis. Dum enim de venditione agitur, non est de mercedis remissione, aut solutione agendum; sed de pretii solutione, aut rescissione ex capite læsionis enormissimæ. *Surd. decis. 326. num. 1.* quia periculum post contractum perfectum superveniens spectat ad emptorem. *l. 1. C. de peric. & commod. rei vendit.*
- 2 Secunda Conclusio. In dubio contractum locationis censendum esse illum, quem partes ita nominant: aut si promiscuè verbum locationis & venditionis fructuum usurpaverint. *Boer. decisio 249. num. ult. versic. quartus casus est.* *Menoch. libro tertio, præsumpt. 104. numero 43. & 44. Surd. decis. 326. num. 9.*
- 3 Maxime, quia in dubio interpretatio capi debet contra creditorem, qui in contractu legem apertius dicere poterat. *Surd. conf. 339. num. 20.*
- 4 Tertia Conclusio. Quamvis partes expressè contractum venditionis nominaverint, si tamen in effectu sit locatio, mercedis remissioni locus erit: quia non verborum cortex, sed effectus inspicendus est. ¶ Vnde si pretium distributum sit in singulos annos, vel in semeltria, aut alia divisa tempora; non venditio, sed locatio erit, non obstante partium denominatione, & mercedis remissioni locus erit: & ex professo docet *Menoch. decis. lib. 3. præsumpt. 104. num. 1. 2. & 6.* licet ipse contrarium teneat, quando partes utuntur verbo emptionis; sed tamen in foro & in iudiciis à communi opinione non esse recedendum existimat: quam etiam sequuntur *Caroc. de loc. part. 3. in tit. de locat. veltig. q. 9. fol. mibi 805. & part. 1. q. 65. tit. de similitudine locationis, fol. mibi 267. Surd. decis. 326. num. 12.*
- 6 Quod tamen intelligendum est, ut procedat quando distributio in diversa tempora solutioni pretii destinata, fuit uniformis: nam si esset difformis, conclusio non haberet locum; quia requiritur uniformitas in tempore. *Boss. in tit. de remiss. merced. publ. num. 3. in fine, unde si solutio sit promissa æqualiter, aut uniformiter ejusdem summæ pro quolibet trimestri, vel pro quolibet anno, & sic de cæteris, erit contractus locationis: secus si esset diversa summa promissa in terminis constitutis: quia tunc apparet solutiones fuisse divisas, gratià facilitatis præstationis, & non pro patientia quæ præstatur, cum non appareat ratio quare plus solui debeat pro patientia unius trimestris, quam alterius: & ita docet *Rip. in tract. de pest. tit. de privileg. contratt. causa pest. numero 64. Caroc. dicto tit. de locat. veltig. questione nona, numero octavo, versicul. Declaratur hac conclusio.**

Quarta Conclusio. Non potest conductor agere ad 7 mercedis remissionem, nisi probet se damnum intolerabile passum fuisse. *Covar. pract. quæst. 30. cap. 30.* plures allegat *Barbof. in cap. propter sterilitatem, n. 3. de locat.*

Quale autem dicatur damnum intolerabile, quatuor opiniones recenset *Gomez lib. 2. variar. resolut. capite 3. de locat. numero 18.* Sed melius explicat uno verbo *Covarruv. dict. capite 30. & post eum Ripol. variar. resolut. capite 12. numero 218. & sequentibus*, ut tunc dicatur damnum intolerabile, quando colonus tam paucos colligit fructus, ut deductis expensis non sufficiant ad solvendum dimidium pretium locationis: vel quando colonus non percipit dimidiam partem fructuum, qui ex illo fundo colligi possent. Infinitos allegat *Barbof. in cap. 3. num. 3. de locat.*

Non tamen approbo cautelam per *Ripol. allatam 9 ibidem, num. 220.* (qui dicit colonum liberari à solutione pensionis, si offerat Domino omnes fructus per eum in illo anno perceptos: quia oblati illis fructibus, debet illi fieri remissio mercedis.) Ratio est, quia si locatio facta fuerit pro pluribus annis, non debet haberi respectus ad unius anni sterilitatem, sed ubertas aliorum cum huius sterilitate compensari debet, *l. si uno 17. ff. locat. dict. capite propter sterilitatem, eodem tit. l. licet 8. Codic. eod. tit. ¶ Si vero locatio facta fuerit pro uno anno, nec isto casu audiendus est conductor fructus offerens locatori: quia contingere potest quod conductor damnum passus fuisset, sed tamen damnum illud non esset adeo magnum, ut remissio fieri debuisset; quæ ut dictum est, non debet fieri nisi supposito damno intolerabili, *l. si merces, §. vis major. ff. locat. Mantic. de tacit. convent. libro 5. titulo 8. numero 30. & tamen offerendo fructus Domino, conductor secundum illam opinionem liberaretur, etiam si damnum non esset adeo magnum: quod non est dicendum.**

Quinta Conclusio. Si inter locatorem & conductorem factum fuerit pactum de facienda mercedis remissione in casum sterilitatis, pactum illud magnos operatur effectus. Ratio est, quia debet aliquid operari præter dispositionem juris communis, ut post *Angel. in l. eadem, in fin. ff. locat. tenet Mantic. dict. lib. 5. tit. 8. n. 19. Peregr. conf. 98. num. 2. & 8. vol. 1. Cyniac. controuv. 151. num. 12.*

Vnde in casu contingencia dicebam pro quodam conductore generali bonorum omnium cuiusdam Baronis, quod stante pacto de facienda remissione mercedis, casu quo aliquod ex membris dictorum bonorum peste vel bello affligeretur, dicto conductore pro reliquis obligato remanente ad omnes alios casus fortuitos; dominus tenebatur diminueret mercedem conductori, tam ad ratam fructuum perceptorum, quam ad ratam pensionis soluendæ; quamvis damnum non esset intolerabile, nec habita ratione ad universam locationem, sed pro rata membrorum, quæ peste afflicta fuerunt. ¶ Quia licet 12 non debeat fieri remissio mercedis, nisi iuxta dispositionem iuris communis, quando fuit conventum quod fieret debita remissio, vel quod fieret secundum jus, vel cum clausula prout de iure: *Mantic. de tacit. convent. libro 5. tit. 8. numero 21. ¶ Tamen si simpliciter dictum fuerit, quod fieret remissio in casum sterilitatis, iuxta amplitudinem, aut restrictionem pacti regulabitur petitorio, seu adjudicatio remissionis: & ideo in casu proposito, fiet reditus diminutio pro rata membrorum universalis locationis, in quibus peste viguit: ut post *Salicet, & alios ostendit**

- 14 Boff. de remiss. mercedis, numero 48. Etiam si damnum esset modicum. Angel. consilio 312. incipiente, *Prout patet ex themate, numero 1.* quia si lex contractus disponit, & conventio licita est & honesta: ergo servanda, l. 1. §. si convenerit, ff. de positi. Neque hoc casu inspiciendum est, utrum sterilitas compensari possit cum fructibus provenientibus illo anno in aliis membris, aut etiam annis sequentibus, in quibus contingit ubertas: sed quocumque modo fieri debet reductio mercedis, ut optime per Angel. d. cons. 312. n. 2. Ruyn. cons. 81. volum. 1. Cyriac. controvers. 151. n. 211.
- 15 Surd. cons. 34. num. 30. Præterea dictum pactum hoc operatur, ut non sit imputandum conductori, qui sciebat bona locata supposita esse periculo, veluti pestis, inundationis, & similibus: Coccin. decis. 422. n. 4. qui in effectu totam resolutionem huius questionis reducit ad verba pacti: ut notat ibid. num. 12. vers. & propterea.
- 17 Ex si dictum fuerit, deberi diminutionem, & remissionem pro quocumque damno notabili: debet intelligi de quocumque damno considerabili, quamvis non esset intolerabile. Mant. de tacit. convention. d. libro 5. titulo 8. numero 22. Supradicta copiose comprobant Surd. consilio 383. per totum, maxime numero 12.
- 18 Sexta Conclusio. Exceptio remissionis mercedis in sola juris dispositione, non aurem in pacto contractus fundata, regulariter non retardat executionem obligationis Cameralis. Rota apud Zachiam, post tractat. de obligat. Camer. decisione 42. num. 1. †
- 19 Fallit si lætio intolerabilis esset notoria, aut incontinenti de ea constare posset, sicut de omni exceptione, quæ incontinenti probari potest, tradit idem
- 20 Zach. in dicto tract. quest. 18. num. 11. † Existimo tamen hoc non posse praticari in ista Civitate Avenionensi: quia statutum dat pignorat, vel executionem passo, dilationes congruas ad deducendum, & postea probandum causas suæ oppositionis, adversus executionem & obligationem, ut habetur lib. 2. rubric. 21. art. 1.
- 21 Sed quid dicendum, si locator dicat conductori se esse in possessione exigendi; & ideo non obstante reductione mercedis petita per conductorem, ipsum cogendum esse ad solutionem interim, sine præiudicio iurium suorum. Respondetur nulla inter partes existente conventionem de faciendo remissionem mercedis, dominum esse lite pendente manutenendum adversus conductorem, in quasi possessione exigendi. Postius de manuten. observat. 10. num. 72. Rota apud eundem decis. 181. n. 9.
- 22 Quod procedit etiam si conductor haberet pro se unam sententiam; semper enim debet Dominus manuteneri, donec latæ fuerint tres conformes. Caval. decis. 218. n. 3. & 4. exceptio siquidem requirens altiore indaginem non admittitur in iudicio possessorio. Postius in dict. tract. observat. 42. n. 67.
- 23 Sed si in eodem locationis instrumento, conventum esset de facienda remissione mercedis, in casum damni vel sterilitatis, tunc existimo istam exceptionem esse admittendam, etiam ad effectum retardandi solutionem; cum ortum habeat eodem tempore, quo actio producta fuit. Rota apud Posti. in d. tractat. decis. 215. n. 6. & oriatur ex eodem instrumento, ex quo producitur actio. Atque ita intelligenda est decisio Rotæ 42. n. 8. & 9. post tract. Zach. de obligat. Camer. ut explicat Zach. quest. 17. numero 61. & decisione 8. num. 1.
- 24 Supradicta multò magis procedunt, si controversia non moveatur in ultimo anno locationis. Regulariter enim (cessante pacto) remissio peti nequit per con-

ductorem, nisi in ultimo anno suæ locationis, cum de læsione constare non possit, nisi toto tempore elapso. Rot. decis. 225. n. 4. p. 4. diverforum. Cavalcan. decis. 28. num. 50. p. 2. totius enim temporis ratio haberi debet. Coccin. decis. 11.

Septima Conclusio. Renunciatio casuum fortuitorum facta per conductores, valida est, & impedit quominus ad mercedis remissionem agere queant. Sebastian. Medic. de casib. fortuit. part. 1. q. 5. mon. 1. probatur per text. in l. si quis fundum, in princip. & ibi DD. ff. locat. l. licet, C. eod. tit. Pincl. ad l. 2. C. de rescind. vendit. p. 1. n. 26.

Ad eo ut renunciari possit casibus raro contingentibus. Ratio est, quia hæc & similia pacta sunt contra accidentalitatem contractus, non contra substantiam. Surd. cons. 61. n. 7. Rimin. jun. cons. 262. n. 23. & 24. ubi dicit hunc esse quasi contractum assicurationis. Gail. lib. 2. observat. 23. n. 17.

Octava Conclusio. Pactum quantumvis generalibus & prægnantissimis clausulis munitum, ac iuramento roboratum, quo conductores etiam in casum non fruitionis, aut substantiam locationis deficientis obligantur ad solutionem mercedis, non est obligatorium; cum iniustitiam & iniquitatem contineat, & præterea sit contra substantiam contractus locationis, in quo locator non solum tenetur præstare continuam patientiam conductori, sed etiam efficere ut ipse, durante toto conductionis tempore, fruitionem obtineat rerum in locatione contentarum. Surd. d. decis. 326. num. 17. & cons. 400. num. 7. † Et omnia impedimenta removere tenetur, per quæ conductor frui nequeat, l. ex conducto, in princip. ff. de locat. Surd. d. cons. 400. num. 8. Addent. ad Ludovis. decis. 135. num. 4. unde pactum in contrarium factum, nullum est & invalidum. Menoch. consil. 671. num. 17. tanquam contrarium substantiæ locationis, & per consequens invalidum, l. pacta conventa, ff. de contrab. empt. Reducendum itaque est illud pactum ad terminos, & ad regulum iuris communis. Menoch. cons. 27. num. 52. & d. cons. 671. num. 18. Alciat. cons. 49. num. 10. lib. 8.

Unde cum conductores gabellarum Civitatis Avenionensis, (cui ius est, interveniente Superiorum decreto, & autoritate, locandi gabellas seu impositiones quæ sunt in ingressu portarum, eximendo eos qui de iure exemptionem habent, ut dixit Menoch. consilio 1201. numero 68. & 69.) cum in instrumento locationis apposuissent pacta amplissima, quibus inter cætera conductores renunciabant remissioni mercedis, non obstante quacumque prohibitione commercii: Dixi hoc non impedire quominus mercedem sibi remitti postularent ob non fruitionem, & commercii prohibitionem, occasione peccatis, vel suspensionis illius: † Hæc enim commercii prohibitio concludit per necesse non gaudentiam gabellarum. Mastrill. decisione 299. numero 111. Burat. decisione 398. numero 2. versic. nam persona. Maxime quia dictum fuerat, ipsos tenere, non obstante quacumque quantumvis extraordinaria mortalitate, cum tamen diminutis notabiliter personis, † diminuatur per consequens usus & fructus gabellarum conductarum, quarum substantia ex personis & earum negotiatione dependet. Surd. consilio 339. numero 30. in fine. † Et ideo bene Mastrill. d. decisione 299. num. 68. dixit nullas dari, aut exigari posse in huiusmodi contractibus cautelas, vel conventionis formam, sub qua casibus ita insolitis renunciatur; cum læsionem in substantia rei contineant enormissimam. Gratian. de gabellariis loquens discept. forens. cap. 195. n. 7. & 8. impossibile enim est pacta

- facta ista verbis etiam amplissimis concepta, extendi ad casum, in quo rei locatæ substantia deficiat. *Surd. d. decis. 326. num. 55. Menoch. consil. 55. num. 23.* redditus quippe debetur propter fructus: ergo illis non perceptis, non debetur, *l. conducto, in princip. & l. si fundus, ff. locat.* Et hoc casu tollitur omnis obligatio conductoris. *Mantic. decis. 166. num. 2. & 3. Rota decis. 323. num. 2. part. 4. recent. tom. 1. repetita apud Burat. decis. 210. Gratian. discept. 557. n. 63. & num. 61. & 62. & discept. 534. num. 39. & sequentib. Menoch. d. consil. 27. num. 47. Gomel. lib. 2. variar. resol. cap. 3. n. 18. vers. sic, cuius rei ratio esse potest: subjungens, † quod omnis actio vel obligatio quæ competit respectu certæ rei, tollitur re perempta, *l. in fin. C. de jur. emphyt. Salicet. in l. licet, Cod. de locat. col. 1. in 2. opposit. Mantic. de**
- 33 *tacit. convent. lib. 5. tit. 8. num. 20. in fine.* † Quod adeo verum est, ut nec adversus firmarios gabellarum locus fuisset privilegio obligationis Cameralis; quia supponebatur damnum esse notorium, & incontinenti probari posse. *Rota apud Zach. de obligat. Cameral. decis. 105. num. 6. Gratian. discept. forens. cap. 354. n. 42. & 43.*
- 34 Addatur quod in instrumento locationis continebatur enormissimæ, & intolerabilis ejusculumque lationis renunciatio; quam licet nonnulli de jure sustineri posse crediderint; in contrarium tamen est veritas, cum talis renunciatio injustitiam contineat; cui, sicut dolo futuro, renunciari non potest, *l. si superstitere, in fin. Cod. de dolo.* Atque ita determinat Covarruv. *lib. 2. variar. resol. cap. 4. num. 5. & plures allegat & sequitur Galerat. in tract. de renunciat. centur. 2. cap. 2. num. 24. & 25.* quem unum instar omnium allegasse sufficiat.
- 35 Sed ulterius protendebatur etiam injustitia pacti: quia firmarii promittebant integram solvere mercedem, quamvis uti frui impedirentur proprio facto Dominotum Consulium, seu Civitatis, in illis verbis; *tant à l'instance de la ville, que autrement.* Adversus cujus pacti claram injustitiam exclamant omnes DD. *Surd. d. decis. 326. num. 56. Menoch. consil. 55. num. 13. Castill. controvers. lib. 3. cap. 3. num. 56. 57. & 66.* ubi hoc ampliat, si factum locatoris, quo conductor impeditur in sua fructione, justum sit; si vero injustum: plures ad hoc allegans Doctores, & nominatim Alexand. consil. 84. lib. 6. sicuti & Barbosa in collect. ad leg. licet, *Cod. de locat. num. 17. Mantic. dicto lib. 5. de tacit. convent. titulo 8. num. 17. Peguer. decis. 214. num. 16.*
- 36 Solum querunt hoc casu DD. utrum locator teneatur ad totale interesse; an vero pro rata damni dantur? Et quidam distinguunt, utrum factum locatoris fuerit justum, vel injustum: Primo casu, concludunt solum locum esse remissioni mercedis. Secundo casu, locum esse præstationi totius interesse, quod conductor passus fuit. Ita distinguit Mastril. *dicto lib. 3. cap. 3. num. 45. Mantic. decis. 166. numero 2.*
- 37 Alii distinguunt, utrum locator potuerit removere impedimentum, an non? Primo casu, volunt peti posse totale interesse: secundo vero, agi solum posse ad remissionem mercedis; omnes tamen conveniunt, conductorem hoc casu agere posse contra locatorem pro quocumque damno, etiam non intolerabili. *Castill. dicto lib. 3. cap. 3. num. 39. & 57. Peguer. dicta decis. 214. num. 15. Surd. decis. 326. num. 65. Mastril. decis. 299. num. 73. & 74. & melius num. 124.* rationem reddens num. 126. quia alioquin locator ex sua culpa utilitatem consequeretur; & hanc opinionem dicit esse receptam, & secundum illam sæpe fuisse judicatum. † Vnde Seraph. *decis. 995. num. 1.* dicit Judi-

cem qui condemnat conductorem ad solvendam mercedem, quando non potuit frui re locata, dici illum spoliare.

Prædictamque differentiam inter sterilitatem, & non fructuonem, bene agnovit Mantic. *de tacit. convent. dicto lib. 5. tit. 8. num. 33. & 38.* videlicet quia in casu sterilitatis agitur ad remissionem mercedis, si adsit damnum intolerabile; sed in casu non fructuonis, conductor totum interesse percipere debet, pro rata damni per eum passi: cui addo Mozz. *in tract. de locat. cap. de accidentalib. locat. num. 18.* ubi dicit fieri remissionem pro rata, si conductor re conducta frui non potuerit, etiam pro minima parte; & stante pacto & promissione facta de omnibus damnis, interesse & expensis, tenetur sine dubio locator ad totale interesse, etiam si habuisset justam causam litigandi. *Cyriac. Niger lib. 2. controvers. 274. num. 6. & sequentib. † Ampliatur ut hoc procedat, non obstantibus solutionibus per conductores factis, pro quibus datur ipsis repetitio, non quidem conditione indebiti, sed actione ex conducto. Gratian. discept. forens. 376. num. 21. & sequentib. † Immo dum im-*

40 *pediti fuerunt uti frui re conducta, verius est ipsis competere conditionem indebiti. Gratian. dicto cap. 376. num. 30. † Ampliatur secundò, ut procedat, sive damnum tempore conductionis potuerit, sive non potuerit pravediri. Gratian. discept. forens. cap. 195. num. 2.* ubi de conductore agente ex capite non fructuonis.

An autem hoc casu remissio fieri debeat ad ratam redditus, an vero ad ratam fructuum, & sic ad proportionem lucris cessantis? Quæstio est altioris indaginis; quam tamen *Surd. consil. 383.* determinat in favorem conductoris, ut totale interesse debeat.

Consideratum etiam fuit, quod lista, seu descriptio data fuerat conductoribus illarum rerum, quæ obnoxie erant solutioni gabellæ; quarum tamen exemptione multi particulares potiri fuerunt: veluti circa aurum & argentum rude, vulgò *Argent de Billon*, & similia: † Et tamen tenebantur locatores facere, ut conductores illis omnibus cum effectu fruerentur, quæ in tariffa descripta erant: *Mangil. de evulsion. quest. 149. num. 1. & 6. † Et locans rem alienam, sive scienter, sive ignoranter, tenetur ad totale interesse: ibidem num. 24. Caroc. de locat. part. 2. cap. 80. num. 13. in parvis. † Et datur actio doli conductoribus, si illis tradita fuerit lista rerum, quibus frui non potuerant. Rota decis. 148. part. 3. recent. quamvis in casu illius decisionis contrarium fuerit dictum, quia lista fuerat lacerata: quod probatur ex*

41 *Surd. decis. 64. num. 18. 29. & 30. † locator enim perinde ac venditor tenetur secum contrahentem admonere de omnibus rei qualitatibus, quæ pretium diminuere possunt, dicta decis. 148. numero 3. per textum in l. Iulianus, §. si venditor, & versiculo per contrarium, & §. idem Iulianus, ff. de action. empt.*

Et propterea ob supradictam conditionem non fructuonis. Dixi alias locum esse remissioni mercedis; ex eo quod locata fuerant oliveta, quibus ex hyemis intemperie maximum damnum illatum est, adeo ut omnes propemodum arbores demortuæ fuerint, quia videlicet defecit rei locatæ substantia, ex *Mantic. de tacit. convent. lib. 5. tit. 8. num. 33. & 38.* & probatur per text. in *l. arboribus 58. ff. de contrah. empt.* cuius textus depositio extendenda est ad locationem. *Cost. de facti scientia & ignor. regul. 1. numero 4. Mastril. decis. 229. num. 113. Surd. consil. 400. num. 26. & 27. † Et contractus locationis (sicut & alii) intel-*

42 *ligi*

ligi debet rebus sic stantibus. Mastrill. ibidem, num. 87. post Anchar. consil. 402. Craver. consil. 95. n. 3. Alciat. consil. 49. num. 5. lib. 8.

Et in effectu conductores gabellarum obtinuerunt à Civitate Avenionensi congruam mercedis remissionem, ex prædictis fundamentis: & iterum conductores monetæ Pontificiæ Avenionensis, ob non fructuonem patariorum ex arte confectorum: item conductores decimarum cujusdam Capitoli, & aliis multis in causis ita obtinui, & exequi feci.

CAPVT XXXII.

Exactores Communitatum, an & quando possint cedere jura Communitatis mutuantibus pecunias, pro solutione debitorum ejusdem. Et utrum cessio jurium facta emptoribus bonorum, solventibus de pretio ipsorum, producat non solum liberationem, sed etiam subrogationem in jus Communitatis. Et utrum creditor qui curavit bona sui debitoris vendi sub hasta, non interveniente reali pretii numeratione, sed habita fide de pretio, amittat anterioritatem hypothecarum, quas habebat super bonis primi debitoris.

S V M M A R I V M.

- 1 Cedere jura possunt omnes, quibus à lege prohibitum non est.
- 2 Omnis actio, siue directa, siue utilis, cedi potest.
- 3 Exactor cui Communitas remisit suas actiones, tam utiles, quam directas, potest illas alteri solventi cedere, si exigat ad suam utilitatem.
- 4 Exactor ad quem pertinet utilitas & damnum exactionis, dicitur potius veluti emptor exactionis, & censetur procurator in rem suam.
- 5 Quis dicatur procurator in rem suam.
- 6 Exactoribus competunt omnia privilegia Communitatum circa exactionem.
- 7 Concesso alicui mandato, omnia consequutiva mandati concessa censentur.
- 8 Simplex exactor sine speciali mandato jurium cessionem fecere non potest.
- 9 Cessio jurium facta tertio emptori solventi de pretio bonorum venditorum, non valet tanquam cessio, sed habet tantum vim liberationis.
- 10 Constitutio census nulla est, si pretium non fuerit translatum in venditorem census.
- 11 Nemo potest acquirere cessionem jurium adversus illum, quem invitum liberavit.
- 12 Cessio facta solventi de pretio bonorum venditorum, valida est quando solutio facta fuit nomine, & tanquam de pecuniis emptoris, qui voluit sibi jura acquirere, præcedente pacto subrogationis & cessionis faciendæ.
- 13 Solvens debitum alienum cum protestatione sibi ipsi acquirendi, etiam si solvat de pretio bonorum emptorum, sibi acquirit jura mediante jurium cessione.

- 14 Translatio pecunia facta in alium, non potest operari ultra partium intentionem.
- 15 Solutio facta anteriori creditori sub qualitate cessionis jurium, non inducit plenam liberationem, sed tantum conditionalem, ita ut supervenientibus molestiis, perinde sit ac si liberatio facta non fuisset.
- 16 Pecunia censetur tradita debitori, & brevi manu ejus creditori, celeritate conjungendarum actionum.
- 17 Solvens presumitur solvere de pecuniis propriis in casu dubio, sed non in casu claro.
- 18 Solvens pro alio sine mandato, habet actionem personalem, si non fuerit prohibitus ab eo, cujus nomine solvit.
- 19 Solvens exactori Communitatis, acquirit ipso jure actionem personalem.
- 20 Emptor solvens de pecuniis propriis cum expressa declaratione, quod vult emere nomen creditoris, & sibi acquirere, potest validè impetrare cessionem jurium in sui favorem.
- 21 Liberatio bonorum sub hasta publica, nulla est, si non fiat in pecunia numerata.
- 22 Si creditor vendi faciens sub hasta, consentiat liberatario fidem haberi de pretio, oritur tacita delegatio, & liberatur debitor cujus bona subhasta sunt.
- 23 Liberatio bonorum habitâ fide de pretio, est valida, si creditor consentiat in actu liberationis, ita ut obligatio debitoris extincta remaneat.
- 24 Si plures sint creditores, omnium requiritur consensus, ut liberatio habitâ fide de pretio valida sit.
- 25 Venditio judicialis pignorum habitâ fide de pretio, fieri potest, quando qualitas pignorum id suadet.
- 26 Si liberatio & subhastatio sit nulla, remanent jura creditorum illa, quia iudiciali reduciuntur ad non titulum.
- 27 Delegatio non inducitur per subhastationem, quando creditor expressè protestatur salvas sibi, & illas actiones remanere.
- 28 Creditor non est in culpa, subhastari faciens absque numeratione pecunie, si id fiat pro utilitate creditorum.
- 29 Idem si liberatarius esset solvendo tempore liberationis.
- 30 Idem si omnes creditores consentiant liberationem fieri habitâ fide de pretio.

Stephanus annum redditum Francisco vendiderat eâ lege, ut pretium census hujusmodi impenderetur pro medietate pro collectis bonorum ipsius venditoris, pro alia medietate pro collectis bonorum Nicolai, quibus se oneratum esse Stephanus asseruit, subsequenter solutione per Franciscum exactori, pro utriusque collectæ solutione facta, cum cessione jurium per exactorem concessa, De cessionis validitate fuit dubitatum.

Primo igitur quaesitum fuit, utrum exactor, Communitatis nomine, jus habeat cedendi actiones & hypothecas Communitatis, si ei ab ipsa specialis facultas data non fuerit.

Secundo, utrum solutio illa facta censetur de pecuniis debitoris, & ita liberationem quidem patriat, sed non iurium cessionem validam.

Tertio